

ACTITUDS DEMOCRÀTIQUES I

SISTEMES POLÍTICS

MATERIALS PER A CRÈDIT VARIABLE TIPIFICAT

Marta DOLTRA TAPIOLA

Roser REYNAL ALIBES

Curs 1995-96

I. C. E

Institut de Ciències de l'Educació
UNIVERSITAT DE BARCELONA

PRESENTACIÓ

El material que presentem: *ACTITUDS DEMOCRÀTIQUES I SISTEMES POLÍTICS*, forma part d'un crèdit variable per al segon cicle de l'E.S.O. Aquest material es presenta estructurat en quatre unitats, organitzades en ordre cronològic (de Grècia fins a l'actualitat) i seguint un progressiu ordre de dificultat en llur estructura interna.

En l'Ensenyament Secundari actual i en el marc de la Reforma, els ensenyants hem de replantejar-nos quins són els nostres reptes i quines les nostres eines de treball. En poc més de deu anys han canviat de forma quasi total les planificacions didàctiques, l'organització dels centres, com a conseqüència, del canvi del mateix tipus d'alumnat.

Els nous currículums deixen de pertànyer a uns seminaris concrets per situar-se en noves àrees. Els Seminaris de Filosofia i de Geografia-Història a partir de la implantació de la Reforma, estaran dins de la mateixa àrea a E.S.O. Aquest material està pensat i programat per aquesta nova etapa de l'àrea de les Ciències Socials.

Per què hem escollit aquest tema?. Creiem que cal conèixer i valorar la democràcia com a adquisició fonamental després d'haver recorregut la societat un difícil camí ple d'entrebancs i tensions. El contingut del crèdit està, doncs, fortament vinculat a l'entorn social que viuen els nostres alumnes.

Per conèixer com funciona un sistema democràtic i de quina manera hi participen els grups polítics, cal ajudar-nos de la Història. La Història, en aquest cas, es converteix en una construcció social que, en cada època, buscarà resposta als problemes plantejats per la societat del moment. Emmarcar tot el material en l'espai i en el temps ha estat clau per completar la visió globalitzadora que hem volgut aconseguir.

ESTRUCTURA DEL CRÈDIT

FETS, CONCEPTES I SISTEMES CONCEPTUALS

Unitat 1. Grècia: model clàssic de Democràcia.

- 1.- Situació geogràfica de Grècia.
- 2.- La Polis Grega: unitat política i social.
- 3.- La Democràcia com ideal de la Polis.
- 4.- Les lleis promulgades i la llei natural.

Unitat 2. La Il·lustració.

- 1.- ¿Què és la Il·lustració?
- 2.- La Il·lustració com a moviment revolucionari del segle XVIII.
- 3.- La doctrina del Contracte Social: J.J. Rousseau.
- 4.- El Despotisme Il·lustrat.
- 5.- El nou esperit de l'Enciclopèdia: la nova societat del segle XVIII.
- 6.- La música com a manifestació del canvi social.
- 7.- La pintura com a reivindicació social.

Unitat 3. La Democràcia actual

- 1.- Sistemes democràtics actuals.
- 2.- Democràcia actual i representació popular.
- 3.- Problemes de la democràcia actual. Primer i tercer món.
- 4.- Democràcia i universalitat.

Unitat 4. Com fer us de la Democràcia.

- Eleccions en una societat democràtica.
- b- Sistemes electorals.
  - c- Propaganda electoral.

- 2.- Integrar-te en el barri a on vius.
  - a- El barri com a unitat de convivència.
  - b- Elements identificadors del barri.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

En cada una de les unitats hem proposat uns objectius concrets però en general creiem que l'alumnat en acabar el crèdit ha de ser capaç de:

1. Entendre un text i saber-lo explicar.
2. Saber aplicar variants i extreure conclusions a partir de l'observació d'imatges.
3. Establir relacions entre diferents variants, per aconseguir conceptualitzacions.
4. Conèixer, enumerar i explicar les causes que influeixen en una situació.
5. Identificar l'espai sobre un mapa local o un planisferi.
6. Relacionar i comparar diversos conceptes.
7. Saber fer resums a partir de l'informació rebuda.
8. Establir característiques a partir de l'observació d'imatges o de l'audició d'una obra musical.
9. Ser capaç d'emplenar una graella pautaada per deduir-ne conceptes.
10. Conèixer la diversitat social que hi ha al món actualment.
11. Descriure, identificar i interpretar conceptes a partir d'un qüestionari elemental.
12. Conèixer un vocabulari bàsic sobre el tema.
13. Saber escoltar i dialogar.
14. Saber treballar amb el col·lectiu de la classe.
15. Aprendre a valorar i a ser crític amb la diversitat social.

ACTITUDS PROCEDIMENTALS

Els procediments s'han programat segons les unitats i s'ha aplicat un ordre progressiu d'ampliació i aprofundiment a mesura que s'han ampliat els tipus de continguts de les matèries. En cada unitat hem explicat els procediments utilitzats, no obstant creiem que, en acabar el crèdit, s'han d'haver assumit aquests procediments fonamentals:

1. Deducció de conceptes mitjançant fonts primàries i secundàries.
2. Establiment de fets i conceptes a partir de l'observació d'imatges.
3. Deducció de conceptes a partir de l'audició musical.
4. Establiment de relacions conceptuals per mitjà de la simulació de fets reals.
5. Deduir conceptes des de l'elaboració de gràfics extrets de l'anàlisi de dades estadístiques.
6. Elaboració de definicions a partir de textos.
7. Definició de conceptes mitjançant emplenat de graella o complimentacions de frases buides.
8. Extracció d'informació a partir del treball de camp.
9. Memorització de conceptes a partir d'activitats realitzades.

ACTITUDS, VALORS I NORMES

1. Sensibilitzar sobre problemes dels altres.
2. Adquirir unes actituds democràtiques.
3. Adquirir la capacitat de saber ordenar els valors socials.
4. Distingir allò que agrada d'allò que és convenient.
5. Solucionar argumentativament dilemes morals referits a fets reals.
6. Distingir l'interès individual de l'interès de la majoria.
7. Adquirir hàbits positius en relació amb la convivència.
8. Preocupació per presentar els treballs amb les pautes i normes donades a la classe.
9. Saber reflexionar sobre els problemes més candents de la societat actual.
10. Adquirir hàbits assertius per millorar les respostes en les situacions conflictives.
11. Saber escoltar i comprendre als companys.
12. Aprendre a negociar i a solucionar conflictes.
13. Aprendre a parlar i exposar les pròpies opinions en debats a classe.
14. Adquirir l'hàbit de treball en grup.

15. Valorar la importància de la reflexió abans d'actuar.

JUSTIFICACIÓ DE L'ESTRUCTURA DE LES UNITATS.

L'estructura de cada unitat està plantejada pensant en un model didàctic interactiu que prioritza els procediments i tècniques de treball a l'aula, així com els valors i l'avaluació formativa malgrat que no poguem tampoc oblidar i seleccionar amb cura els continguts, que constitueixen l'eix vertebrador. L'alumnat de les nostres aules rep molta informació, molt variada i de qualsevol part del món; des de l'aprenentatge de les Ciències Socials, doncs cal fomentar l'esperit crític, saber escollir aquesta informació, ordenar-la i arribar a la formulació d'hipòtesis, si el treball ho requereix.

Dins d'aquest model d'aprenentatge hem ordenat cada unitat en quatre parts:

- 1- Idees prèvies. Avaluació inicial.
- 2- Organitzador previ-inclusor.
- 3- Primera baula del pont cognitiu a partir del organitzador previ.
- 4- Resum. Consolidació de coneixements. Avaluació.

Crèiem que aquesta estructura, que segueix les pautes d'un aprenentatge constructivista, pot servir al nostre alumnat per aconseguir els objectius que ens proposem. El treball realitzat per Burner, Vygotsky i els seus deixebles sobre l'aprenentatge, que renova les teories de Piaget i els seus deixebles, ens mostra que l'aprenentatge depèn de l'entorn social on es troba l'alumne i de la comunicació que es produeix a l'aula entre alumnes i professor i entre els mateixos alumnes. Aquests plantejaments renoven les teories de Piaget i els seus deixebles sobre l'aprenentatge que fins ara havent estat presents a les nostres aules.

El model didàctic interactiu s'organitza interrelacionant els diversos components: continguts, estratègies, professorat, treball de l'aula, etc.

PAUTAT SISTEMÀTIC DE LES UNITATS

Cada unitat, com hem dit anteriorment, s'estructura en quatre parts que són les que donen les pautes i unifiquen tot el material. Hem donat prioritat als procediments i per aquest motiu els hem programat de forma progressiva al llarg de tot el crèdit. En la primera unitat es programen els procediments bàsics i, al llarg de les unitats, aquests procediments es van ampliant, completant i, en part, simplificant..